

Nota de premsa
17 de juliol de 2015

Presentació de l'informe *La igualtat d'oportunitats a l'educació infantil 0-3 anys*

El Síndic proposa que l'educació infantil de 0 a 3 anys sigui un instrument realment eficaç per combatre les desigualtats socials

- **Després d'anys de polítiques públiques de creació de places d'escola bressol, cal centrar els esforços en la millora de l'equitat en les condicions d'accés.**
- **A causa de les desigualtats estructurals d'accés, les escoles bressol tenen actualment un paper més orientat a atendre les necessitats de conciliació de les famílies que a garantir la igualtat d'oportunitats a l'educació.**
- **En els darrers anys, per efecte de la crisi econòmica, les dificultats pressupostàries i els increments de les quotes, hi ha menys garanties d'equitat en l'accés a les escoles bressol.**

El Síndic de Greuges ha presentat al Parlament l'informe *La igualtat d'oportunitats a l'educació infantil (0 a 3 anys)*. Concebut a partir del seguiment i l'actualització de l'*Informe extraordinari sobre l'escolarització de 0 a 3 anys*, de l'any 2007, el document lliurat avui planteja el repte de convertir aquesta primera etapa educativa en un instrument eficaç per combatre les desigualtats socials.

Amb aquest objectiu, el Síndic recomana al Departament d'Ensenyament, a les diputacions i als ajuntaments que elaborin **nou model de finançament que garanteixi l'accés a la primera educació de tots els infants en igualtat d'oportunitats.**

D'aleshores ençà, d'acord amb l'evolució positiva experimentada globalment per aquest àmbit educatiu al llarg de la darrera dècada, el Síndic constata alguns progressos importants en la consolidació de l'educació infantil de primer cicle:

- **Increment molt important de la provisió d'oferta pública:** La continuïtat de les polítiques de promoció de l'oferta pública ha permès crear entre els cursos 2003/2004 i 2011/2012 més de 40.000 places públiques més, 10.000 més de les previstes en el mapa de llars d'infants de creació de places d'escola bressol per al període 2004-2008 (que es va allargar fins al 2012).

Aquesta forta expansió del sector públic ha permès incrementar en aquest període quasi 10 punts percentuals la taxa d'escolarització dels infants de 0 a 2 anys (del 29,3% al 37%), i també el pes del sector públic sobre el conjunt de l'oferta: mentre el curs 2003/2004 al voltant de dos terços de l'oferta era de titularitat privada, actualment quasi dos terços de l'oferta és de titularitat pública(vegeu el gràfic 1).

- **Millora del reconeixement social i jurídic del caràcter educatiu d'aquesta etapa:** La Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació (LEC), reconeix plenament el caràcter educatiu d'aquesta etapa i la seva integració al sistema educatiu, i també clarifica el marc competencial de les diverses administracions públiques implicades. A més, durant els darrers anys, s'ha desplegat la regulació i les orientacions que ordenen aquests ensenyaments i el seu currículum.
- **Compliment dels requisits previstos en la normativa:** Actualment, el Síndic rep menys queixes relacionades amb la gestió del procés d'admissió d'alumnat i amb el compliment de les ràtios d'alumnat i dels requeriments de dotació i qualificació dels professionals que no pas temps enrere.

Malgrat aquests progressos, hi ha dèficits estructurals, ja detectats l'any 2007, que persisteixen o que, en algun cas, s'han agreujat. La crisi econòmica i les dificultats pressupostàries de les administracions públiques han afectat enormement el desenvolupament d'aquest àmbit educatiu, no només perquè l'increment de la precarietat econòmica de moltes famílies i la disminució de les necessitats de conciliació de la vida laboral i familiar han modificat el comportament de la demanda i també les possibilitats econòmiques d'assumir els costos d'escolarització requerits per a uns ensenyaments no reconeguts com a gratuïts, sinó també perquè les mesures d'austeritat han obligat a revisar els models de gestió dels centres i també la provisió i les condicions d'accés a les places existents per garantir la sostenibilitat financera de l'oferta.

L'equitat en l'accés és el principal repte que planteja, a criteri del Síndic, aquest àmbit educatiu.

1. EL REPTE DE L'EQUITAT EN L'ACCÉS: LA LLUITA CONTRA LES DESIGUALTATS SOCIALS

El Síndic ha constatat que persisteixen les desigualtats socials en l'accés. També evidencia que, després d'anys de creixement, hi ha un estancament de l'escolarització en aquesta etapa.

La situació s'ha vist condicionada per la reducció de la inversió pública que rebien els ajuntaments per part del Departament d'Ensenyament, fet que ha comportat un increment per part dels ajuntaments de les quotes que han de satisfer les famílies.

El Síndic també ha detectat dèficits de polítiques de beques per garantir l'accés en igualtat d'oportunitats. Finalment, l'informe assenyala que els ajuntaments desaprofiten el potencial que ofereixen els criteris d'admissió d'alumnat per compensar i combatre les desigualtats d'accés.

2. EL REPTE DE L'EQUITAT EN L'ACCÉS: LA LLUITA CONTRA LES DESIGUALTATS TERRITORIALS

L'informe destaca l'existència de diferències molt notables en les taxes d'escolarització dels municipis i en l'esforç de creació i la disponibilitat d'oferta pública.

També evidencia l'existència de municipis que tenen dèficit d'oferta pública en funció de la demanda, però també de municipis amb més oferta que demanda.

3. ALTRES REPTES

L'oferta també planteja algunes mancances estructurals de qualitat, que continuen sense resoldre's completament. La manca de regulació de serveis que funcionen de manera anàloga a escoles bressol (i que no són ludoteques) és el més significatiu.

Des de la perspectiva dels drets dels infants, però, cal dir que, a diferència d'altres ensenyaments, amb una prestació del servei més afectada per les mesures d'austeritat aplicades en educació (increments de ràtios, reducció de l'horari escolar, reducció del nombre de mestres en els centres, etc.), en el cas de l'educació infantil de primer cicle, aquestes mesures d'austeritat no han comportat en molts municipis un empitjorament significatiu de les condicions de qualitat del servei prestat, sinó fonamentalment de les condicions d'accés.

4. PRINCIPALS RECOMANACIONS

El finançament de l'educació infantil de primer cicle condicionat a les característiques socioeconòmiques de l'alumnat i dels entorns socials dels centres

- El Departament d'Ensenyament ha de recuperar la inversió en l'educació infantil de primer cicle i establir les bases, conjuntament amb les diputacions i les entitats municipalistes, d'un **nou model de finançament d'aquesta etapa educativa** que garanteixi la inversió pública i els sistemes de subvenció i ajut a l'educació infantil de primer cicle necessaris per fer possible el manteniment i la consolidació de l'oferta d'escoles bressol, i l'accés de qualsevol infant en condicions d'igualtat d'oportunitats.
- La **subvenció per al funcionament de les llars d'infants públiques i privades no hauria de ser lineal** amb un import definit per alumne/curs, igual per a totes les escoles i municipis, sinó condicionada a la realitat social de l'entorn on s'ubica el centre. El finançament s'ha d'emprar "preferentment per a satisfer les necessitats d'escolarització d'infants en entorns socioeconòmics o culturals desfavorits i en zones rurals", tal com estableix l'article 198.2 de la LEC.

Les mesures d'accessibilitat econòmica

- El Departament d'Ensenyament hauria de restituir la convocatòria anual de subvenció als ajuntaments per a l'escolarització d'infants de 0 a 3 anys que es trobin en situacions socioeconòmiques desfavorides que havia estat atorgant fins al curs 2010/2011, i els ajuntaments haurien de disposar, també amb fons propis, d'un **sistema d'ajuts** (beques, bonificacions i exempcions, etc.) que promogui l'accés en igualtat d'oportunitats a l'oferta d'escoles bressol i llars d'infants públiques de l'alumnat d'educació infantil de primer cicle socialment desfavorit.
- Els ajuntaments han d'establir altres sistemes de pagament, com ara la **tarifació social**, per garantir l'accés de qualsevol infant en igualtat d'oportunitats a les escoles bressol municipals i que el nivell de copagament, especialment si s'incrementa, estigui condicionat pel nivell de renda de les famílies.

La provisió territorial d'oferta en entorns socials desfavorits

- El Departament d'Ensenyament, les diputacions catalanes i els ajuntaments han d'adoptar mesures per garantir i promoure l'**existència d'escoles bressol públiques en els entorns socials menys afavorits** (i completar la creació d'oferta pública amb altres mesures relacionades amb la millora de l'accessibilitat econòmica a l'oferta i amb l'estimulació de la demanda). L'objectiu ha de ser equiparar a la mitjana catalana les taxes d'escolarització dels municipis amb una composició social menys afavorida.

L'aprofitament dels criteris d'admissió d'alumnat a l'educació infantil de primer cicle per fomentar la igualtat d'oportunitats

- D'acord amb la discrecionalitat de què disposen, els ajuntaments haurien de regular un **criteri de renda més comprensiu**, no limitat a les situacions de percepció de la renda mínima d'inserció, i eliminar altres criteris establerts que directament o indirecta poden perjudicar l'accés de l'alumnat socialment més desfavorit (anys d'empadronament, situació d'ocupació per part dels progenitors, etc.).

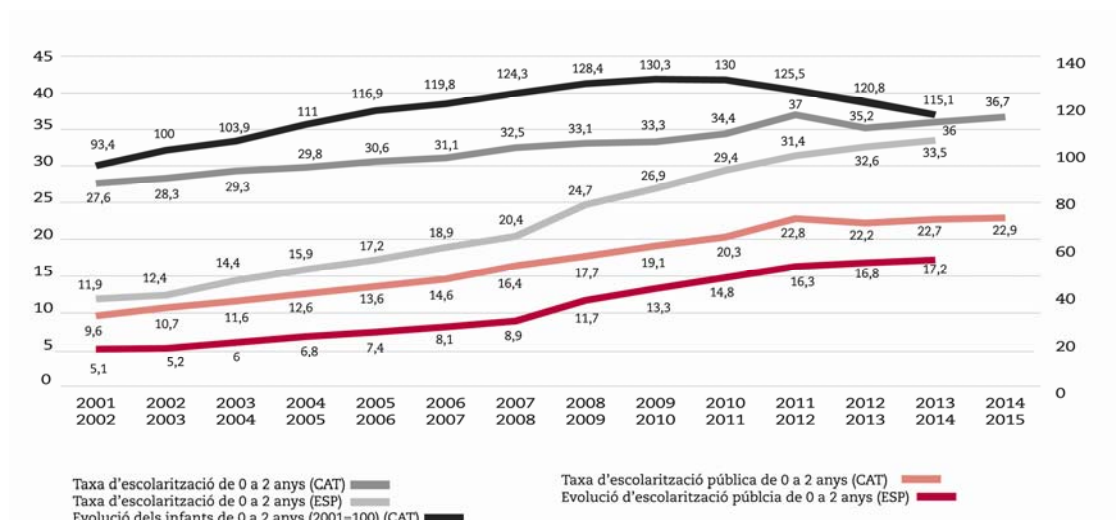
Informe íntegre: www.sindic.cat

Contacte de premsa

Judith Macaya-Marta Buil
premsa@sindic.cat
935 538 453

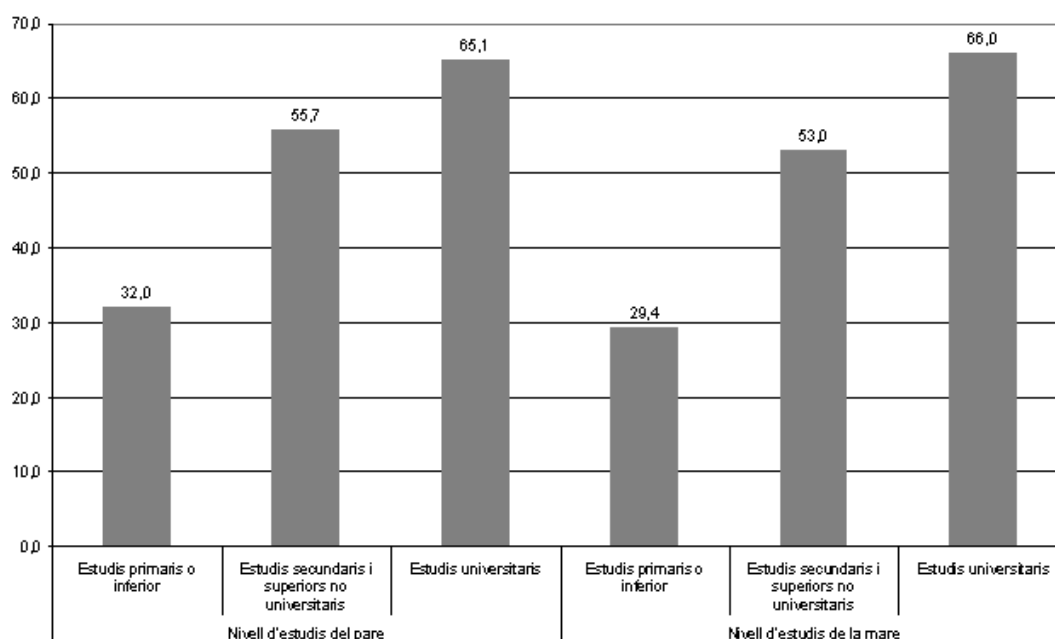
Annex: algunes dades rellevants

Gràfic 1. Evolució de la taxa d'escolarització pública i total de 0 a 2 anys a Catalunya (2001-2015)

Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Ensenyament (Estadística d'Ensenyament) i de l'Idescat (padró d'habitants).

Gràfic 2. Participació en la formació dels infants de 0 a 2 anys per perfil socioeconòmic a Catalunya (2011)

Font: Cens de població (2011).